

פרסום עיתי, עורך: ד"ר רז צימט

בעקבות בחירת רוחאני: מערכה חברתית-אזרחית באיראן נגד הסנקציות

כלכלנים ואנשי אקדמיה איראנים בכירים יזמו לאחרונה מערכה הסברתית - תקשורתית ציבורית, שנועדה לקדם את הסרת הסנקציות הכלכליות המוטלות על איראן. יוזמי המערכה מבקשים לנצל את בחירת הנשיא החדש על מנת להגביר את המודעות בדעת הקהל העולמית לפגיעת הסנקציות באזרחי איראן ולגייס אישים בולטים ומוסדות חברה אזרחית באיראן ובמערב למאבק נגד הסנקציות.

למערכה הציבורית הצטרפו בשבועות האחרונים אנשי אקדמיה ממוצא איראני המתגוררים במערב, אינטלקטואלים איראנים בולטים המזוהים עם הזרם הרפורמיסטי, פעילים אזרחיים ובכירים במגזר הפרטי. משתתפי המערכה אינם מסתפקים בדרישה מהמערב להסרת הסנקציות אלא קוראים למקבלי ההחלטות בארצם לאמץ גישה מציאותית ופרגמטית, שתאפשר להגיע להסדר עם המערב בסוגיית הגרעין.

המערכה נגד הסנקציות מוצאת ביטוי נרחב יותר ויותר בעיתונות האיראנית וברשתות החברתיות. מערכה זו מבטאת את מאמצי יוזמיה, שרובם מזוהים עם תומכי רוחאני ועם מקורביו, לתת לנשיא רוח גבית במאמציו לקדם הסדר מדיני שיאפשר גם שיפור במצב הכלכלי.

כלכלנים ואנשי אקדמיה איראנים בכירים יזמו לאחרונה מערכה הסברתית-תקשורתית ציבורית, שנועדה לקדם את הסרת הסנקציות הכלכליות המוטלות על איראן באמצעות פניה לדעת הקהל באיראן ומחוצה לה. יוזמי המערכה מבקשים לנצל את בחירתו של חסן רוחאני כנשיא על מנת להגביר את המודעות בדעת הקהל העולמית לפגיעת הסנקציות באזרחי איראן ולגייס אישים בולטים ומוסדות חברה אזרחית באיראן למאבק נגד הסנקציות. מערכה זו מוצאת ביטוי נרחב יותר ויותר במאמרי פרשנות המתפרסמים בעיתונות האיראנית, בראיונות של משתתפי המערכה לכלי תקשורת באיראן ובמערב, בפעילות ברשתות החברתיות ובעריכת כנסים. בראש היוזמה הסנקציות עומדים כלכלנים איראנים בולטים המזוהים עם תומכי הנשיא רוחאני במרכז הפוליטי ובמחנה הרפורמיסטי, ובהם: ד"ר עלי-נקי משאיחי (Ali-Naqi Mashayekhi), ד"ר מוסא ע'נינז'אד (Mousa Ghaninejad), ד"ר מחמד-מהדי בהכיש (Mohammad Mehdi Behkish) וד"ר סעיד לילאז (Sa'id Leylaz).

בחודש שעבר פרסם משאיח', דיקן בית הספר לניהול ולמערכות באוניברסיטת שריף לטכנולוגיה בטהראן הנחשב לאחד ממקורביו של הנשיא רוחאני, מאמר ביומן הכלכלי דניא-י אקתצאד (Donya-ye Eqtesad, עולם הכלכלה) בו קרא לאינטלקטואלים האיראנים להשמיע את קולם במחאה נגד הסנקציות ה"בלתי-אנושיות". משאיח', שכינה במספר משרות כלכליות בכירות באקדמיה ובממשל החל משנות השבעים, התייחס במאמרו להשלכות הכלכליות והחברתיות הקשות של הסנקציות, ובהן: אינפלציה, שיבוש הפעילות הכלכלית, החרפת האבטלה, עוני, מחסור בתרופות, השפעות נפשיות הנגרמות כתוצאה מהעוני ומהאבטלה והתגברות השחיתות והפשעה.

הכלכלן הבכיר קרא לאליטות בחברה האיראנית להשמיע בפני העולם את קולן בהגנה על המשפחות העניות הסובלות תחת הסנקציות, על הצעירים המובטלים, על הילדים הניצבים בפני קשיים כתוצאה מהעוני ומהאבטלה של משפחותיהם ועל החולים שאינם יכולים לרכוש לעצמם תרופות חיוניות. הוא ציין, כי עם כינון הממשלה המתונה בראשות רוחאני יש מקום לפעילות תנועה אזרחית נגד הסנקציות, שתשמש אמצעי חשוב לצורך השלמת מאמצייה הדיפלומטיים של הממשלה בדרך להסרת הסנקציות. הוא קרא לקבוצות בעלות השפעה, כגון: מרצים באוניברסיטאות, כלכלנים, יזמים במגזר הפרטי, עיתונאים, רופאים, אומנים, משפטנים, מורים ומהנדסים להעביר לדעת הקהל בארצות-הברית ובאירופה מסר של שלום, שיחליש את מעמדן של קבוצות הלחץ "מחרחרות המלחמה" הפועלות במערב.

משאיח' ציין, כי בתקופת נשיאותו של אחמדינז'אד לא היתה לאנשי הרוח האיראנים מוטיבציה מספקת להוביל מחאה נגד הסנקציות, אך המצב השתנה בעקבות הבחירות. התנועה האזרחית והעממית נגד הסנקציות יכולה להביא את קול ההתנגדות האיראנית לסנקציות לאוזני הממשלות והארגונים הלא-ממשלתיים במערב ולחזק את מעמדה של הממשלה החדשה באיראן בשיחותיה עם המערב.

הוא קרא לנציגי האליטות באיראן לשלוח מכתב מתואם למנהיגי קבוצת המדינות 5+1, שבו יבטאו את התנגדות אזרחי איראן לסנקציות ויפרטו את השפעתן הבלתי-אנושית על החברה האיראנית שהוכיחה בבחירות האחרונות את רצונה בשלום. הפצת המכתב באמצעי התקשורת תכשיר, לדבריו, את הקרקע להאצת השיחות בין איראן למערב, תסייע לממשלה ותפתח את הדרך להשתתפות פעילה של אנשי הרוח ומוסדות החברה האזרחית לקידום תהליכי שינוי באיראן (<http://www.donya-e-> eqtesad.com/news/743153).

במקביל לפרסום מאמרו של משאיח' העניקו מוסא ע'נינז'אד ומחמד-מהדי בהכיש ריאיון משותף לשבועון הכלכלי תג'ארתי-פרדא (Tejarat-e Farda), שבו קראו להתגייסות אזרחית באיראן נגד הסנקציות. בריאיון אמר ע'נינז'אד, כי בעקבות בחירת רוחאני אין עוד סיבה להמשך הלחצים הבינלאומיים נגד איראן וכי נוצרו התנאים הדרושים להעלאת דרישת איראן להסרת הסנקציות. הוא ציין, כי הסנקציות החד-צדדיות שהטילה ארצות-הברית על איראן נעדרות כל בסיס חוקי ומעכבות את השגת השלום כיוון שהן פוגעות בסחר העולמי המהווה גורם מרכזי המעודד קשרי ידידות בין העמים. ע'נינז'אד

טען, כי הניסיון בקובה, בעיראק ובצפון-קוריאה הוכיח שסנקציות כלכליות אינן יעילות להשגת יעדים מדיניים. המערכה האזרחית נגד הסנקציות יכולה, לדבריו, להשפיע על דעת הקהל העולמית כשם שהמערכה הציבורית נגד המלחמה בווייטנאם בשנות השישים והשבעים הובילה לסיום המלחמה.

ע'נינז'אד ובהכיש בריאיון לתג'ארט-י פרדא

הכלכלן הבכיר קרא לסופרים, לכלכלנים, לאינטלקטואלים, לפעילים אזרחיים, לפעילי זכויות אדם ולאומנים איראנים להתגייס למערכה נגד הסנקציות, להשמיע את קולה של החברה האזרחית ולהעביר מסר של שלום לעולם. הוא ציין, כי האינטלקטואלים באיראן ניצבו בתקופת נשיאותו של אחמדינז'אד בפני מגבלות קשות ונותרו, לפיכך, אדישים. עתה הגיעה העת לנצל את האנרגיה הרבה הטמונה בהם במסגרת המערכה נגד הסנקציות.

בהכיש טען, אף הוא, כי תוצאות הבחירות לנשיאות מאפשרות ליזום תנועה אזרחית נגד הסנקציות. הוא ציין, כי בעקבות שינוי האווירה הבינלאומית לטובת איראן נוצרה הזדמנות לשיתוף פעולה בין מוסדות אזרחיים למוסדות אזרחיים בעולם, ובעיקר באירופה, במטרה לשכנעם לפעול להסרת הסנקציות הכלכליות (http://tejarat.donya-e-
<http://tejarat.donya-e-eqtesad.com/fa/packagestories/details?service=economy&story=0d820a57-6ca0-4a76-8b40-b400ef08f87f>).

כלכלן בכיר נוסף הנמנה על יוזמי המערכה נגד הסנקציות הוא ד"ר סעיד לילאז, ששימש כיועצו הכלכלי של הנשיא לשעבר, מחמד ח'אתמי. בריאיון לאתר פרארו אמר הכלכלן הרפורמיסטי, כי בתקופת נשיאות אחמדינז'אד לא היה תיאום בין הממשלה לאזרחים ואפילו בתוך הממשלה לא התקיימו אחדות וסולידריות שיכלו לאפשר לאיראן להשמיע קול אחיד בנוגע לסנקציות מול הקהילה הבינלאומית. גם מדיניותה המתריסה של ממשלת אחמדינז'אד, למשל: ההצהרות בעניין הכחשת השואה והקריאות להשמדת ישראל, ומדיניותה הכלכלית השגויה לא תרמו למאבק נגד הסנקציות. בעקבות בחירת רוחאני

ניתן להפיג את המתרחשות בין איראן למערב ולשנות את המדיניות הכלכלית. עתה הגיע הזמן לארגן תנועה אזרחית-עממית שתוכיח לעולם, שהסנקציות לא יובילו להתקפלות המשטר והעם באיראן.

לילאז ציין, כי התנועה נגד הסנקציות צריכה להיות מונהגת על-ידי פוליטיקאים בכירים לשעבר שאינם קשורים לממשלה וזוכים לאמון הציבור, כגון: עלי-אכבר האשמי רפסנג'אני, מחמד ח'אתמי, מחמד-רזא עארף או נאטק נורי. האסטרטגיה של התנועה צריכה לחתור לבודד את ארצות-הברית במאמציה להחריף את הסנקציות ולהוכיח שאין בסיס לטענת האמריקאית לפיה איראן היא גורם מסוכן. אם איראן תאמץ מדיניות חוץ מתונה בזירה האזורית והבינלאומית, יהיה ניתן לשפר את קשריה עם מדינות העולם ולהשמיע את קולה בצורה משכנעת יותר. על איראן להצהיר בפני העולם, שהיא מעוניינת בטכנולוגיה גרעינית למטרות שלום ובפיקוח הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית ולהשפיע בכך על דעת הקהל במערב ובסופו של דבר גם בארצות-הברית (<http://fararu.com/fa/news/156312>).

למערכה נגד הסנקציות הצטרפו גם אנשי אקדמיה ממוצא איראני המתגוררים במערב. כך, למשל, פרסם הכלכלן הבריטי-איראני, פרופ' מחמד-האשמ פסראן (Mohammad Hashem Pesaran), מאמר בעיתון דניא-אקתצאד בו הביע תמיכה בהסרת הסנקציות. במאמר כתב פסראן, כי במאה השנים האחרונות הוכח, שסנקציות כלכליות פוגעות באזרחים אך אינן מצליחות ברוב המקרים להביא לשינוי מדיניות החוץ של המדינה עליה הוטלו. זאת ועוד, הן מחזקות את הקבוצות הרדיקליות במדינות אלה ואת מעמדם של בעלי אינטרסים הנהנים מנגישות למשאבי המדינה ומנצלים את הסנקציות לחיזוק כוחם.

פסראן ציין, כי איראן ומדינות המערב צריכות לשאוף להגיע בהקדם האפשרי לפתרון דיפלומטי, שישרת את האינטרסים של שני הצדדים תוך ניצול ההזדמנות שנוצרה בעקבות בחירת רוחאני. הוא הזהיר, כי אם הזדמנות זו לא תנוצל להשגת התקדמות משמעותית בשיחות בין איראן למערב, הדבר יוביל לייאוש ולהתחזקות הקבוצות הקיצוניות באיראן ובמערב.

בהתייחסו לתנועה האזרחית נגד הסנקציות אמר הכלכלן הבכיר, כי כתיבת מאמרים, נאומים ופרסום גילויי דעת במסגרת המערכה הציבורית יכולים לסייע לממשלה החדשה באיראן. על המומחים האיראנים לפנות למדינאים במערב ולהבהיר להם שהסנקציות פוגעות בעיקר באזרחים וכי על המערב לפעול לחיזוק רוחאני המייצג את המתונים ואת שוחרי השלום באיראן. על המדינאים במערב להשתכנע, שאם הזדמנות הפז שנוצרה בעקבות בחירתו כנשיא לא תנוצל על מנת להגיע להסכם בין איראן למערב, הדבר יחליש הן את מעמדו של רוחאני והן את מעמדם שלהם. במקביל על המומחים באיראן לשכנע גם את המדינאים האיראנים לאמץ גישה מציאותית יותר ולהכיר בכך שהמשך בידודה הכלכלי של ארצם עלול להסב לה נזקים שלא יהיה ניתן לפצות עליהם בעתיד ויפגעו בעוצמתה ובהשפעתה האזורית (<http://www.donya-e-eqtesad.com/news/744623>).

הצטרפות אינטלקטואלים רפורמיסטים למערכה נגד הסנקציות

בימים האחרונים הצטרפו למערכה נגד הסנקציות כמה אינטלקטואלים איראנים בולטים המזוהים עם המחנה הרפורמיסטי. בכנס, שנערך בראשית השבוע בטהראן במסגרת המערכה נגד הסנקציות, הירצה פרופ' צאדק זיבאכלאם (Sadegh Zibakalam), מהאינטלקטואלים הבולטים המזוהים עם המרכז הפוליטי האיראני. זיבאכלאם יצא בהרצאתו נגד גורמים רדיקלים באיראן הטוענים כי הסנקציות לא פגעו בכלכלתה ואף גרמו לה לפתח טכנולוגיות מתקדמות באמצעותן היא הצליחה להתגבר על הסנקציות. הוא ציין, כי הסנקציות לא הביאו כל הישג לאיראן וכי יש לפעול להסרתן תוך אימוץ גישה ריאליסטית והימנעות מפופוליזם ומסיסמאות (<http://isna.ir/fa/news/92052614966> / زيباکلام-بايد-به-مساله-تحریم-واقع-بينانه). גדולים, כגון: פרויקט השלמת פיתוח שדה הגז דרום-פארס. ניצול היכולות הטכניות, ההנדסיות והאנושיות של הכוחות המזוינים לאחר מלחמת איראן-עיראק סייעה, לדבריו, רבות למדינה ואסור לשלול מאיראן את היכולת לנצל יכולות משמעותיות אלה. הוא ציין, כי גם במדינות מתפתחות אחרות הצבא אחראי על פרויקטי פיתוח והזהיר כי מי שמערער על זכותם של אנשי הצבא להתערב בפעילות כלכלית מעביר מסר לצעירים שלא כדאי להם להשתלב בתחום הצבאי, דבר שעלול לפגוע ביכולת ההגנה של איראן (<http://isna.ir/fa/news/92052614966> / زيباکلام-بايد-به-مساله-تحریم-واقع-بينانه).

כנס נגד הסנקציות בהשתתפות פרופ' צאדק זיבאכלאם (משמאל) וד"ר מחמד-עלי דהקאני (Mohammad Ali Dehghani) בטהראן, מתוך: www.facebook.com/NOsntn

גם סעיד חג'אריאן, אחד מאנשי הרוח הבולטים במחנה הרפורמיסטי שנפצע קשה ונותר נכה בעקבות ניסיון התנקשות שביצעו פעילי ימין קיצוני בחייו במרץ 2000, ביטא את תמיכתו במערכה הציבורית נגד הסנקציות. בריאיון, שהעניק השבוע ליומון הרפורמיסטי "אעתמאד" (E'temad), טען חג'אריאן, כי האינטלקטואלים האיראנים אינם יכולים להישאר אדישים לנוכח הסנקציות הפוגעות באזרחי המדינה. הוא תלה את האחריות להחרפת הסנקציות מצד ארצות-הברית גם לאחר בחירת רוחאני כנשיא

בפעילותם של הלובי הציוני, פעילים רפובליקנים קיצוניים, בהאים וגולים איראנים הפעילים בארגון האופוזיציה מג'אהדין-י ח'לק ובארגוני אופוזיציה מלוכניים.

לצד הביקורת נגד תומכי הסנקציות בארצות-הברית מתח חג'אריאן ביקורת גם על קיצונים באיראן המתנגדים לשיפור הקשרים עם המערב, אינם מעוניינים בפתרון המשבר עם המערב וממשיכים לטעון שלסנקציות אין כל השפעה על איראן. הוא ציין, כי ארגונים בינלאומיים, כגון: יוניסף וארגון העבודה העולמי, היו צריכים לפעול להסרת הסנקציות הפוגעות קשות באזרחי איראן וגורמות להשבתת מפעלים ולאבטלה גואה בקרב פועלים וצעירים משכילים. הוא ציין, כי על רוחאני לנהל משא ומתן עם האירופאים ועם ארצות-הברית עד לפתרון המשבר ולהסרת הסנקציות. במקביל יש להגביר את המודעות בעולם להשפעתן הקשה של הסנקציות, למשל בתחום המחסור בתרופות.
(<http://www.etemaad.ir/Released/92-05-27/204.htm>).

פעילות ברשתות החברתיות וגיוס פעילי חברה אזרחית

המערכה ההסברתית נגד הסנקציות ניכרת החל ממחצית יולי גם ברשתות החברתיות. ב-16 ביולי השיקו יוזמי המערכה דף פייסבוק, שזכה עד כה ליותר מ-11 אלף "לייקים". מנהלי הדף כתבו, כי מטרת המערכה "לא לסנקציות" היא לבטא התנגדות לסנקציות הבינלאומיות ולהגביר את המודעות בדעת הקהל העולמית להשלכותיה ההומניטאריות החמורות. דף הפייסבוק כולל דיווחים אודות השפעת הסנקציות, ביטויי תמיכה של אנשי רוח ואקדמיה בעולם במערכה להסרתן ודיווחים אודות פעילות מתנגדי הסנקציות באיראן (<https://www.facebook.com/NOsntn>).

מאז הושקה המערכה הציבורית נגד הסנקציות הצטרפו אליה גם פעילי חברה אזרחית ובכירים במגזר הפרטי. בסוף יולי דיווחה סוכנות הידיעות איסנ"א, כי צעירים איראנים הפועלים במסגרת קבוצה המכונה "שגרירי השלום והתקווה" הצטרפו למערכה. אחד הפעילים, חסין נקאשי (Hossein Naqashi), אמר בריאיון לסוכנות הידיעות כי בכוונת הפעילים לגייס למערכה את בני הדור השלישי והרביעי של המהפכה האסלאמית שגדלו במציאות של סנקציות כלכליות. הוא ציין, כי המסר המרכזי של המערכה נגד הסנקציות הוא שלא זו בלבד שהסנקציות פוגעות בסיכויים לשלום ולדמוקרטיה באיראן אלא גם מהוות מכשול בפני פיתוח כלכלי, פוליטי וחברתי ומנוגדות לזכותם של כל בני האדם לחיים טובים יותר. יוזמי המערכה מבקשים, לדבריו, ליצור הסכמה לאומית רחבה וסולידריות חברתית סביב הדרישה להסרת הסנקציות, לעורר שיח לאומי בהשתתפות נציגי כל הקבוצות החברתיות בעניין זה ולנצל את הרשתות החברתיות על מנת לפנות לדעת הקהל העולמית ולהשפיע עליה לדרוש להסיר את הסנקציות הפוגעות בזכויות האדם באיראן ([/www.isna.ir/fa/news/92043119311](http://www.isna.ir/fa/news/92043119311)).

פעילים בארגוני פועלים ובכירים במגזר הפרטי התגייסו, אף הם, לטובת המערכה הציבורית נגד הסנקציות. פעילי שני איגודי פועלים (אגודת פועלי המכאניקה והמתכת ואגודת פועלי הצבע והשיפוצים בטהראן) פרסמו לאחרונה קריאה לעמיתיהם באירופה לפעול להסרת הסנקציות הפוגעות, לדבריהם, בזכויות הפועלים האיראנים ולהעמקת העוני והאבטלה (<http://www.akhbar-rooz.com/news.jsp?essayId=54277>). במקביל דיווח השבוע היומון דניא-י אקתצאד, כי 12 מראשי לשכות המסחר באיראן הביעו תמיכה במערכה נגד הסנקציות וקראו להסרתן. ראשי לשכות המסחר, ובהם: ראש לשכת המסחר האיראנית, מחמד נהאונדיאן (Mohammad Nahavandian), שמונה לאחרונה כראש לשכתו של הנשיא רוחאני; וראש לשכת המסחר של טהראן, יחיא אל-אסחאק (Yahya Al-e Eshagh), קראו לנצל את ההזדמנות הפוליטית והכלכלית שנוצרה בעקבות בחירת רוחאני על מנת להגביר את המאבק נגד הסנקציות ולהביא להסרתן (<http://www.donya-e-reqtesad.com/news/747529>).